

Izabela Sikorska-Ulfik, Izabela Mirkowska

Reszel, woj. olsztyńskie. Stanowiska 2, 3

Informator Archeologiczny : badania 21, 206-207

1987

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Eksploatacja sond w piwnicach upewniła nas co do faktu ich pogiębienia oraz wstawienia obecnie istniejących podziałów w bliżej nieokreślonej przeszłości (może XV-XVI w.). Ponadto stwierdzono dużą przebudowę domu zamkowego ok. przełomu XVI i XVII w. może na początku XVIII w. Z przebudową tą wiążemy m.in. poszukiwany bogaty zestaw kilku tysięcy fragmentów kafli piecowych od XV w. po kafle z datą 1560 r. Z ciekawszych znalezisk należy wymienić fr. kolczugi, fr. lufy strzelby, fr. szkła, kamionki i majoliki z XVI w.

Badania będą kontynuowane.

RADZIEJÓW
woj. wrocławskie

Uniwersytet Łódzki
Katedra Archeologii

Badania prowadziła grupa pracowników i studentów Katedry Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego, pod kierunkiem doc. dr. hab. Leszka Kajzera. Finansował WKZ we Wrocławku. Pierwszy sezon badań. Zamek starościański /XIV/XV w./.

Celem badań była ocena stanu zachowania pozostałości zamku, ulokowanego na wschodnim skraju wyspy miejskiej, dużego garbu moreny, na której ulokowany jest Radziejów. Zabudowa zamkowa nie istniała już w 1820 r., a jedyną pozostałością założenia był nasyp-kopiec ziemny otoczony dookołnym rowem. Nowsze przekształcenia doprowadziły do całkowitego zurbanizowania rejonu dawnego zamku starościańskiego, co utrudnia badanie. Dlatego też zlokalizowano tylko 3 wykopy sondażowe /o wymiarach 2,0 x 3,0 m/ a większość obserwacji uzyskano na podstawie wierceń. W trakcie badań zgromadzono blisko 2500 przedmiotów zabytkowych, głównie ułamków naczyń glinianych /2163 fragmenty/. Na uwagę zasługuje szczególnie 6 fragmentów ceramiki zaopatrzonych w późnogotyckie napisy /zbyt małe by odczytać treść/ łączące się, jak można sądzić, z tradycjami husyckimi, żywymi na Kujawach w połowie XV w.

Mimo niewielkiego zakresu tegorocznych prac badawczych, a także analizie przekazów pisanych zdołano ustalić podstawowe przemiany zamku. Siedziba ulokowana na skraju wyspy miejskiej powstała prawdopodobnie na przełomie XIV i XV w. a od początku XVI w. nie rozwinęła się w większy zespół mieszkalno-obronny. Obserwacja przemawia za stwierdzeniem, że starszy gród radziejowski znajdował się w innym miejscu. Po 1510 r., kiedy miasto stało się miejscem odbywania generalnych sejmików szlachty kujawskiej, na zamku powstał jedyny budynek murowany - wieża, w przyziemiu której przechowywano akta sądowe. Założenie funkcjonowało wtedy na otoczonym rowem nasypie ziemnym i posiadało drewniany parkan. Po spaleniu Radziejowa przez Szwedów w 1656 r. siedziba zaczęła podupadać, a XVIII w. spowodował całkowite opuszczenie budynków zamkowych, rozebranych przed 1820 r.

Stwierdzono także, że obszar wzgórza zamkowego, nazywanego w XIX w. "zameczyskiem" jest znacznie przeformowany, obniżony i prawie całkowicie zniszczony. Nie rokuje to dobrych rezultatów dla przyszłych prac terenowych, a problem zamku w Radziejowie powinien się stać przedmiotem dokładniejszych analiz historyków. Natomiast funkcjonująca w literaturze nazwa "zamek" była bardziej wynikiem roli siedziby jako miejsca odbywania wyroków sądowych, niż realnych walorów obronnych założenia.

Materiały do czasu opracowania przechowywane będą w Katedrze Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego, a sprawozdania z prac znajdują się w archiwum Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławku.

Badania zostały zakończone.

RESZEL
woj. olsztyńskie
Stanowiska 2, 3

Muzeum Mazur i Mazur
w Olsztynie

Badania prowadziły mgr Izabela Sikorska-Ulińsk i mgr Izabela Mirkowska. Finansował Urząd Miasta i Gminy w Reszlu. Pierwszy sezon badań. Średniowieczne Stare Miasto /2 poł. XIV - XV w./.

Celem badań było odkrycie i uchwycenie stanu zachowania średniowiecznych drewnianych kanałów odprowadzających wodę z piwnic budynków. Ponadto chodziło o przebadanie studzienki, z której rozchodziły się rury doprowadzające wodę do budynków.

Prace koncentrowały się w dwóch wykopach.

Pierwszy wykop założono u zbiegu ulic Ks. Witolda i Reymonta, gdzie spodziewano się odkryć studzienkę. Wskazywały na to wcześniej odkrywane drewniane rury wodociągowe w trakcie prac budowlanych. W wykopie tym nie zachowała się studzienka, zniszczona przez instalacje elektryczną, wodociągową, kanalizacyjną i gazową. Na głębokości 110-120 cm odkryto natomiast późnośredniowieczną drewnianą rurę wodociągową o średnicy 38 cm z zachowanym miejscem połączenia jej z następną rurą za pomocą żelaznej tulejki o średnicy 10 cm, która wchodziła do środka. Eksploatowane warstwy były przemieszane i dostarczyły zabytków z XIX i XX w.

Wykop 2 usytuowano w północnej części miasta, za murem obronnym, gdzie w trakcie prac kanalizacyjnych natrafiono na średniowieczne, drewniane elementy kanału odprowadzającego wodę. Kanał o przekroju prostokątnym odkryto na długości 35 m, na głębokości 80 cm. Biegił on równolegle do murów miejskich. Konstrukcja kanału była następująca: spód stanowiły dranice o szerokości 26 cm i grubości 13 cm, boki - dranice o grubości 13 cm i wysokości 32-38 cm; strop - deski o długości 52-58 cm, które posiadały od wewnątrz nacięcia zapobiegające przesuwaniu się. Kanał na całej długości był wzmocniony drewnianymi dranicami o grubości 8-10 cm i wysokości około 52 cm, oraz drewnianymi palami wbitymi pionowo w podłoże co kilka metrów /3,5 m/ po obu bokach kanału.

Kanał na długości 15 m był w dobrym stanie, został zabezpieczony i będzie nadal spełniał swoją rolę. Na pozostałym odcinku, zostanie uzupełniony współczesnymi rurami. W obrębie znajdowały się ślady naprawy kanału cementowymi rurami z przełomu XIX i początku XX w. W wykopie odkryto również fragment następnego drewnianego kanału usytuowanego prostopadle, odprowadzającego wodę z piwnic budynków przy ulicy Reymonta i Ks. Witolda. Złamane warstwy były przemieszane i zawierały zabytki z XIX i pocz. XX w.

Przy ul. Świerczewskiego pod numerami od 13 do 19 i Sienkiewicza odkrywano w piwnicach domów 2 średniowieczne kanały odwadniające. W piwnicach pod numerami 14, 17, 18, 19 i Sienkiewicza 2 odkryto nowożytny kamionkowe rury ułożone w miejsce średniowiecznego kanału. W domu nr 18 kamionkowa rura była w obudowie ceglanej, a pod numerem 14 pod nią znajdował się drewniany kanał o przekroju prostokątnym. Pod numerami 15 i 16 kanały były zbudowane z kamieni.

Kanały odkryte w piwnicach tworzyły jednolity ciąg. Przechodziły one przez przesklepione otwory znajdujące się w fundamentach budynków. Woda spływała w kierunku północnym i kanał z piwnicy domu nr 13 przy ulicy Świerczewskiego łączył się z kanałem kamionko-ceglany przebiegającym pod ulicą Świerczewskiego w kierunku wąskiej uliczki między budynkami nr 7 i 8.

Po naprawieniu w poszczególnych budynkach kanałów odwadniających będzie możliwe osuszenie fundamentów. Odkryte elementy średniowiecznego odwodnienia są bardzo cennym wkładem do uzupełnienia średniowiecznej historii miasta.

SANDOMIERZ
woj. tarnobrzeskie
Stanowisko Collegium Gostomianum

patrz
okres nowożytny

SANDOMIERZ
Pl. Poniatowskiego 1

Biuro Badań i Dokumentacji Zabytków
w Tarnobrzegu

Badania prowadzili mgr mgr Ewa Garbacz i Jerzy Zub. Finansował Urząd Miasta w Sandomierzu. Drugi sezon badań. Kamienica mieszczadska /z XIV/XV w./.

Zakończono eksplorację wykopów: I, II i III, w których prace przzerwano w ubiegłym sezonie. Najstarszy, średniowieczny poziom reprezentuje fragment warstwy, z jednolitym materiałem ceramicznym, datowanym na XIV-XV wiek.

W wykopie III najstarszy odsłonięty poziom wyznaczają dwie XIX-wieczne warstwy budowlane. Pozostałe, odkryte w nim obiekty są śladem stopniowego wypełniania obniżenia terenu do czasów współczesnych. Wydaje się to potwierdzać dawną konfigurację terenu od wschodniej strony budynku, tzn. jego znaczny spadek w kierunku południowym.